

ПОЈЕДИНИ АСПЕКТИ ОПРАВДАВАЊА И ОСПОРАВАЊА ИНСТИТУТА СПОРАЗУМА О ПРИЗНАЊУ ПРЕКРШАЈА

Сажетак: Постојање законских предуслова под којим околностима је могуће закључити споразум о признању поред елемента који се односе на вољу странака да се закључи споразум, што се огледа кроз иницијацију преговора, прихватање прекршајне одговорности и постизање договора око висине и врсте прекршајне санкције, отвара многа питања стручне јавности која се односе на оправдавања или оспоравања овог позитивноправног института. Циљ овог истраживања односи се на указивање и разматрање појединих позитивних и негативних аспеката споразума о признању која су произишла како из теоријских, тако и из практичних сагледавања ове проблематике иако стручна јавност своје ставове о оправданости, али и о оспоравању овог института најчешће посматра из угла кривичног права, а много мање из угла прекршаја. Рад је суштински подељен у два дела која директно произилазе из самог назива овог истраживања, а све како би се постигао потпуни фокус.

Кључне речи: споразум о признању прекршаја, позитивноправо предвиђање, оправданост постојања, оспораност постојања

Уводна разматрања

Институт споразума о признању прекршаја произилази из института споразума о признању кривичног дела, те стога се на такав начин мора и разматрати посебно када се сагледавају разлози за настанком овог правног института.

Споразум о признању прекршаја преузет је из Законика о кривичним поступку који је са изменама и допунама из 2009. године предвидео институт споразума о признању кривице. У каснијим изменама и допунама закона уследиле су поједине промене које се односе на овај институт, али њихова хронологија није од значаја за тематику овог истраживања.

---

* nbingulac@pravni-fakultet.info

Споразум о признању прекршаја представља релативно нов институт у домаћем прекршајном законодавству, а предвиђа се ступањем на снагу Закона о прекршајима са почетка 2014. године.

Разматрање питања споразума о признању прекршаја потпуније се може постићи једино на начин да се у већој мери сагледају шири аспекти од значаја за ову проблематику који се првенствено односе на питање оправданости постојања овог института, али и на питање његове улоге у превенцији, док се никако не могу запоставити битни елементи који се односе на вољу странака, иницирање преговора, прихватање прекршајне одговорности и постизање договора око висине и врсте прекршајне санкције и др.¹

Указивањем и разматрањем оправданости постојања овог института може се мање постићи за разлику од критичког приступа, јер се са овог аспекта могу унапредити и употпунити могући пропусти или недовољно прецизна предвиђања, која не би требала да имају основни разлог саму критику већ унапређење института на основу критике.

Иако разлози настанка института споразума о признању прекршаја треба да буду и довољни елемент и оправдање његовог постојања, ипак је потребно додатно размотрити нека од значајнијих питања.

Исто као и многи други правни институти, тако је и овај настао као последица еволуције процесног права, а све како би се оно унапредило.

Споразум о признању, у српском кривичнопроцесном законодавству представља веома млад институт, док је из угла прекршајног права још млађи. У другим европским и светским законодавствима он има дужу примену, а самим тим и већу заступљеност.

Дужина трајања неког правног института не мора нужно да буде пропорционална са његовом оправданошћу, али ако се тај институт препозна и прихвати од стране правног система друге земље у којем није постојао, то већ указује да постоји оправданост постојања таквог института.

Већ је изнето да је споразум о признању прекршаја преузет из Законика о кривичном поступку, што имплицира да је законодавац препознао значај овог института и у домаћем законодавству, а самим тим и његово оправдање чим је наставио са његовом даљом, односно широм имплементацијом.

Разматрање појединих аспеката оправдавања споразума о признању прекршаја

За једно од законодавних оправдања за постојање споразума о признању прекршаја узима се и чињеница да се брже и ефикасније окончава судски процес и да се на тај начин постиже процедурално знатно ефикаснији прекршајни поступак.

¹ Бингулац, Ненад, Малешић, Слободан, *Компаративни приказ института споразума о признању прекршаја у Сједињеним Америчким Државама, Немачкој и Србији*, Култура полиса, бр.36, година XV, 2018, стр. 612.

Учесталом применом овог института постићи ће се смањење броја предмета у раду, што ће у знатној мери повећати ефикасност суда и у оним поступцима у којима закон није предвидео могућност споразума.

Поред процесне ефикасности, која је већ поменута, применом овог института дефинитивно ће се утицати и на смањење трошкова суда, али и на ниво оптерећења процесних субјеката.

Посебан значај ефикасног процеса огледа се и у правовременој борби против криминалитета. Ова борба заснива се, посматрано из угла споразума о признању прекршаја, на постизању циљева генералне и специјалне превенције, што се постиже ефикасношћу суда.

Код процеса који дуго трају, што се на основу судске статистике може видети да то често буде и по више година², али не због своје комплексности већ због „судске загушености“ и великог броја предмета у раду, често се може чути код стручне јавности, а посебно код нестручне, односно код шире јавности, став да се неефикасним судовима дефинитивно не постиже сврха кажњавања, при чему се као додатни проблем јавља слабљење специјалне, а посебно генералне превенције.

Применом института споразума о признању у законом предвиђеним случајевима, а индиректно услед његове примене у осталим судским процесима у којима законодавац не предвиђа његову примену, могу се очекивати приметни позитивни ефекти у смислу да ће се моћи посветити више пажње управо тим процесима, чиме ће се дефинитивно постићи, на директан или индиректан начин, краће трајање процеса, а посебно ће до изражаја доћи начело разумног рока суђења.

У прилог поменутом, поједини аутори посебно истичу значај брзине поступка, али да се са том брзином, што уједно неспорно чини и један сегмент ефикасности, никако не сме ићи на штету загарантованих права окривљеног, односно у непоштовање принципа законитости. Начелно посматрано, трајање прекршајног поступка не спада у дуге, те због тога сами по себи већ имају предиспозицију да буду процесно кратки, али и ефикасни. Стога су аутори који су се бавили овом проблематиком (из угла кривичнопроцесног права) дошли до закључка да је ефикасан онај поступак који испуњава сва загарантована права странкама, односно који је законит, док је са друге стране онај који траје у разумном року.³

Стручне полемике око правних института, посебно оних који су настали у околностима савремених законодавних решења, покрећу многа разматрања око њихове оправданости. Споразум о признању не одступа од ове праксе.

Полемике које су настале и које су покренуте на ову тему, реално, односе се на споразум о признању кривице, али не у смислу института из кри-

² Прекршајни апелациони суд у Београду, Саопштење за јавност, преузето са: <http://pkap.sud.rs/prekrsajni-apelacioni-sud-saopstenja-za-javnost.html>, 07.07.2018.

³ Радуловић, Драго, *Ефикасност кривичног поступка и њен утицај на сузбијање криминалитета*, у Зборнику „Реалне могућности кривичног законодавства у сузбијању криминалитета“, Удружење за кривично право и криминологију Југославије, Београд, 1997, стр. 187.

вичнопроцесног права већ као општег питања оправдања споразума о признању, те стога могу се указати и размотрити и из нашег угра истраживања.

Међу разлозима којима се оправдава постојање овог института најдоминантнији став је бржи и ефикаснији поступак пред судом.

Из саме структуре овог института јасно је да је његово трајање у смислу окончања споразума знатно краће од судског поступка. На тај начин, као што је већ речено, постиже се већа ефикасност суда.

Поред суда, знатно се смањује и време припреме странака у поступку у смислу прикупљања и извођења доказа.

По појединим статистичким показатељима, смањење стопе признања кривице у Сједињеним Америчким Државама са 90% на 80% имало би за последицу удвостручење судског особља, а самим тим и капацитета, док би смањење за још 10%, односно на 70% – утростручило те потребе.⁴

Поједини аутори указују на посебност правног система Сједињених Америчких Држава која се манифестује тако да тужилац има могућност да условљава своју одлуку о прихватању споразума о признању кривице, уколико окривљено лице, тј. лице које је предложило споразум не прихвати да у споразуму постоји члан којим се обавезује да буде нпр. сведок у неком другом поступку против других окривљених. На овај начин се једним споразумом може подићи степен ефикасности у минимално два судска процеса јер се посредно, једним споразумом, утиче на више предмета.⁵

Слично законодавно решење постоји и у нашем кривичном законодавству, док га у прекршајном нема.

У Законику о кривичном поступку⁶ чланом 320 предвиђа се споразум о сведочењу окривљеног и то на начин да споразум о сведочењу за кривично дело из члана 162 став 1 тачка 1 (а ово се односи на кривична дела у односу на која се могу применити посебне доказне радње) јавни тужилац и окривљени могу закључити од доношења наредбе о спровођењу истраге па до завршетка главног претреса. Споразум се може закључити са окривљеним који је у потпуности признао да је учинио кривично дело, под условом да је значај његовог исказа за откривање, доказивање или спречавање кривичног дела на која се могу применити посебне доказне радње претежнији од последица кривичног дела које је учинио (окривљени сарадник). Затим, истим чланом се још предвиђа да окривљени за кога постоји основана сумња да је организатор организоване криминалне групе не може бити предложен за окривљеног сарадника.

Наш Законик о кривичном поступку предвиђа и могућност споразума о сведочењу осуђеног и то чланом 327, по којем јавни тужилац и осуђени могу закључити споразум о сведочењу, ако је значај исказа осуђеног за откривање,

⁴ Бркић, Снежана, *Рационализација кривичног поступка и упрошћене процесне форме*, Правни факултет Универзитета у Новом Саду, 2004, стр. 214.

⁵ Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra*, Анали Правног факултета у Београду, вол. 58, бр. 2, 2010, стр. 417–418.

⁶ Законик о кривичном поступку, Сл. гласник РС, бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 и 55/2014.

доказивање или спречавање кривичних дела из члана 162 став 1 тачка 1 овог законика – односно за кривична дела у односу на која се могу применити посебне доказне радње – претежнији од последица кривичног дела за које је осуђен (осуђени сарадник). За осуђеног сарадника не може бити предложено лице које је осуђено као организатор организоване криминалне групе нити лице које је правоснажно осуђено на казну затвора од четрдесет година.

Као што је већ наглашено, поменута законодавна решења не постоје у прекршајном праву, тј. не предвиђа се споразум о признању у претходно изнетим околностима, али ипак смо мишљења да је било нужно да се на поменуто укаже на наведени начин.

Наредно законодавно оправдање постојања споразума о признању прекршаја односи се на економску исплативост.

Поједини аутори износе своје мишљење и закључке и то на начин да се применом споразума о признању брже решавају судски поступци што директно утиче на уштеду финансијских средстава пореских обвезника кроз смањење трошкова поступка. Приликом примене споразума о признању не постоје трошкови заказивања поступка, трошкови вештачења и др. Поједине студије спроведене у Сједињеним Америчким Државама показале су да би у случају укидања постојања споразума о признању, трошкови судства били утростручени, при чему се рачунало и на повећање броја судија, али и судског особља.⁷

Наредно законодавно оправдање постојања споразума о признању прекршаја односи се на то да се споразумом окривљеном може одредити санкција која може бити знатно повољнија по њега, и по врсти и по тежини, од оне која би можда била изречена од стране суда након спроведеног поступка.

Аутори који су се ближе бавили овом проблематиком указују на то да се у Сједињеним Америчким Државама у случају постизања споразума о признању казна може законски умањити за два степена, док се тако нешто не предвиђа у нашем законодавству. Исти аутори додају да је јасно да код нас постоји високи степен неизвесности код окривљеног будући да он не зна са сигурношћу шта ће споразумом постићи, али додају да је то због начела легалитета кривичног гоњења на основу којег је јавни тужилац дужан да предузме кривично гоњење увек када постоји основана сумња да је одређено лице извршило кривично дело за које се гони по службеној дужности, осим ако Законом о кривичном поступку није другачије прописано, а то се односи на могућност да се у споразуму о признању кривице окривљени и јавни тужилац сагласе о одустајању јавног тужиоца од кривичног гоњења за кривична дела која нису обухваћена споразумом о признању кривице, што се предвиђа чланом 314 став 2 тачка 1.⁸

Законом о кривичном поступку предвиђена је могућност ублажавања казне чланом 557, у којем се уређује питање поступка за ублажавање казне и то на начин да се поступак за ублажавање казне покреће на захтев јавног ту-

⁷ Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra, op. cit.*

⁸ *Ibid.*, стр. 419.

жиоца посебне надлежности ако је осуђени сарадник, у складу са споразумом, дао исказ у поступку који је правоснажно окончан осуђујућом пресудом.

Као што може да се види, могућност ублажавања казне је предвиђена овим чланом тек након сведочења и након правоснажног окончања поступка.

Разматрање појединих аспеката оспоравања споразума о признању прекршаја

Постоје одређене чињенице и разлози који се учесталије наводе приликом оспоравања постојања споразума о признању прекршаја.

Најчешћи разлог којим се оспорава овај институт односи се на назначаване да постоји супротност са споразумом Европске конвенције о људским правима.

Аутори који су се бавили овом проблематиком указују на то да је управо ово разлог због којег споразум о признању није био усвојен у Енглеској 1991. године.⁹

Аргументи који се наводе од стране оних који заступају овај став односе се на то да је споразум о признању у супротности са чланом 6 Европске конвенције о људским правима, који се односи на право на правично суђење.

Члан 6 Европске конвенције о људским правима¹⁰ гласи:

- „1. Свако, током одлучивања о његовим грађанским правима и обавезама, или о кривичној оптужби против њега, има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним судом, образованим на основу закона. Пресуда се мора изрећи јавно, али се штампа и јавност могу искључити с целог или с дела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбедности у демократском друштву, када то захтевају интереси малолетника или заштита приватног живота странака, или у мери која је, по мишљењу суда, неопходно потребна у посебним околностима када би јавност могла да нашкоди интересима правде.
2. Свако ко је оптужен за кривично дело мора се сматрати невиним све док се не докаже његова кривица на основу закона.
3. Свако ко је оптужен за кривично дело има следећа минимална права: а) да без одлагања, подробно и на језику који разуме, буде обавештен о природи и разлозима оптужбе против њега; б) да има довољно времена и могућности за припремање одбране; ц) да се брани лично или путем браниоца кога сам изабере или, ако нема довољно средстава да плати за правну помоћ, бесплатно добије браниоца по службеној дужности када интереси правде то захтевају; д) да испитује сведоке против себе или да постигне да се они испитају и да се обезбеди присуство и саслушање сведока у његову корист под истим условима који важе за оне који сведоче против њега; е) да добије бесплатну помоћ преводиоца ако не разуме или не говори језик који се употребљава на суду.“

⁹ Бајовић, Вања, *Споразум о признању кривице*, Магистарска теза, Правни факултет Универзитета у Београду, 2008, стр. 113–114. Цитирано према: Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra, op. cit.*, стр. 420.

¹⁰ Европска конвенција о људским правима, Европски суд за људска права, Савет Европе, стр. 9–10.

На основу овог члана аргументи који се наводе против споразума о признању су да се нарушава став 2, односно претпоставка невиности, и став 3 у делу који се односи на право на једнакост странака у коришћењу процесних права.

У прилог овом разматрању аутори који су се бавили овом проблематиком указују и на став Европског суда за људска права у једном од поступака у којем је навео да нарушавање претпоставке невиности може постојати једино у случају иницирања преговора за закључење споразума о признању кривице од стране јавног тужиоца, јер принцип претпоставке невиности захтева, између осталог, да у вршењу своје дужности чланови суда не треба да почињу од става да је окривљено лице извршило дело за које се окривљује.¹¹

Када је реч о повреди права на једнакост странака најчешће се наводи пример у којем би постојало кршење једнакости у случају када два различита окривљена у идентичним околностима буду осуђена на различите казне у смислу да буду исте врсте, али да један буде блаже а други строже кажњен, а да при томе блаже кажњен буде онај окривљени који је закључио споразум о признању, док је други окривљени осуђен у редовном поступку.

Поменути пример изазива бројне полемике.

По једном становишту, неспорно је постојање различите казне, али је та разлика „казна“ окривљеном који се определио за судски поступак, односно оном који се није определио за закључење споразума о признању. Да ли се на овај начин „стимулише“ признање кривице, односно одговорности? Ако се ради о томе, онда се ипак може закључити да су ова два осуђена лица стављена у неравноправан положај.

Такође, у овој полемици су се могли чути и ставови који су се односили на то да је строжа казна изречена као облик освете јер није прихваћен споразум, па је одбијањем закључења споразума окривљени прихватио могућност њеног изрицања.¹²

У наставку приказа аргумената којима се указује на нарушавање принципа једнакости странака наводи се и пример у којем тужилац приликом преговарања о споразуму не упознаје одбрану са свим доказима којима располаже.

Тужилац ће ово начинити у околностима када није постигнут споразум, те му је намера да те доказе изнесе током поступка и на тај начин постигне бољи положај. Поборници овог става наводе да ова могућност није дозвољена, посебно не код Европског суда за људска права, при чему истичу да постоји обавеза тужилаштва и истражних органа да изнесу окривљеном сав материјал којим располажу, или им може бити на располагању, а који би могао помоћи окривљеном да се ослободи кривице или постигне смањење казне.¹³

С друге стране, наводе се примери из којих се може видети да Врховни суд Сједињених Америчких Држава одобрава тужилаштву да не прикаже сав

¹¹ Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra, op. cit.*

¹² Sandefur, Timothy, *In defense of plea bargaining, Law regulation*, no. 3, 2003, pp. 28–31. Цитирано према: Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra, op. cit.*, стр. 420.

¹³ Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra, op. cit.*, стр. 421.

доказни материјал окривљеном током преговора око закључења споразума о признању, односно да тужилаштво није дужно да у потпуности упозна одбрану са доказним средствима.¹⁴

Наредни разлог који се наводи у циљу оспоравања института споразума о признању односи се на повреду принципа једнакости пред законом, односно по некима једнакости грађана.

Ову повреду принципа карактерише да се споразумом о признању не омогућава свим извршиоцима прекршаја, или кривичног дела, да иницирају тај споразум, услед чега долази до одступања од једнакости грађана. Законима је предвиђено за која дела се може применити споразум о признању и на тај начин да се уђе у поступак око договора са тужиоцем.

Аутори поменутих теза указују на то да поменуто представља слободу законодавца да сам одређује ову могућност, исто као што се одређује за која дела је могуће ослобађање од казне. Могуће решење овог проблема, како кажу аутори који су се ближе бавили овим питањем, пронађено је у законодавству Сједињених Америчких Држава. Ту се предвиђа да се и за тежа кривична дела може начинити споразум о признању, с тим да је у тим случајевима – да не би дошло до могућих злоупотреба службеног положаја – примена овог института у овим околностима у надлежности више законодавне инстанце, у смислу надзора и одобравања. У Сједињеним Америчким Државама примену института о споразуму о признању одобрава Министарство правде.¹⁵

Домаћи аутори који су се бавили овом проблематиком приметили су да у једном од закона постоје нелогични пропусти.

Ради се о Закону о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине.¹⁶ До његове измене, чланом 13б предвиђало се следеће:

„Кад се поступак води за кривично дело из члана 2 овог закона, споразум о признању кривице може се закључити без ограничења прописаних у члану 282а став 1 Законика о кривичном поступку.“

Члан 2 упућује на Кривични законик и то на дела из чланова 370–384 и из члана 385 и 386.¹⁷

Другим речима, за нека од најтежих кривичних дела за која се предвиђају највеће кривичне санкције могуће је спровести споразум о признању

¹⁴ *Ibid.*

¹⁵ *Ibid.*

¹⁶ Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине, Сл. гласник РС, бр. 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007 и 104/2009.

¹⁷ Ради се о делима: геноцид, злочин против човечности, ратни злочин против цивилног становништва, ратни злочин против рањеника и болесника, ратни злочин против ратних заробљеника, организовање и подстицање на извршење геноцида и ратних злочина, употреба недозвољених средстава борбе, недозвољена производња, промет и држање оружја чија је употреба забрањена, противправно убијање и рањавање непријатеља, противправно одузимање ствари од убијених, повреда парламентарара, сурово поступање с рањеницима, болесницима и ратним заробљеницима, неоправдано одлагање репатријације ратних заробљеника, уништавање културних добара, неспречавање вршења кривичних дела против човечности и других добара заштићених међународним правом, злоупотреба међународних знакова и агресиван рат.

кривице, док за кривична дела која су лакша од тих (осим за она лака за која се споразум о признању иначе предвиђа) или за многе прекршаје – то није законом предвиђено.

Исто као и поменути аутори,¹⁸ очигледно је и законодавац приметио ову „нелогичност“, а решио ју је брисањем члана 13б изменама и допунама Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине.¹⁹

Наредни разлог који се наводи у циљу оспоравања института споразума о признању односи се на питање признања кривице, тј. одговорности уместо неког другог лица.

Када је реч о оспоравању споразума о признању са овог аспекта, разматра се питање формалне и материјалне истине.

Под материјалном истином сматра се оно што се десило, док се под формалном истином сматра оно што је суд утврдио на основу доказа. Поједини аутори посебно истичу да је један од циљева кривичног поступка утврђивање истине уз примену свих правних норми.²⁰

Код овог разматрања најчешће се може уочити став у којем се наводи могућност да без одговарајућих доказа, а само на основу признања окривљеног, могу настати злоупотребе у виду признања која могу дати лица која заиста нису учиниоци кривичних дела или прекршаја.

Без потребе за дубљом анализом могућих мотива могу се за пример навести разни облици услуга, финансијска или друга материјална корист, заштита чланова фамилије, заштита лица из криминогене средине итд. Аутори који су ближе разматрали ову проблематику додатно наводе и могућност да лица из структурално виших позиција у оквиру криминалних организација приморавају или договоре прихватање признања са лицем које није извршило то дело.²¹

У нашем законодавству могућност поменутог избегнута је тако што суд доноси коначну одлуку о признању.

Када је реч о кривичним делима, чланом 313 став 3 и 4 Законика о кривичном поступку, законодавац је предвидео да споразум о признању кривичног дела сачињен у писаном облику, јавни тужилац подноси до потврђивања оптужнице – судији за претходни поступак, а након потврђивања оптужнице – председнику већа. Ако је споразум о признању кривичног дела закључен пре подизања оптужнице, јавни тужилац ће заједно са споразумом доставити суду и оптужницу која чини саставни део овог споразума.

Наредни разлог који се наводи у циљу оспоравања института споразума о признању односи се на питање признања кривице, тј. одговорности само за једно дело од стране лица које је извршило више дела.

¹⁸ Више о овој проблематици видети у: Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra, op. cit.*, стр. 423.

¹⁹ Закон о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине, Сл. гласник РС, бр. 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007, 104/2009, 101/2011 – др. закон и 6/2015.

²⁰ Шкулић, Милан, *Кривично процесно право – општи део*, Правни факултет Универзитета у Београду, 2007, стр. 100.

²¹ Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra, op. cit.*, стр. 425.

За овај негативни аргумент најчешће се наводи пример кривичног законодавства Русије. Када једно лице изврши више кривичних дела, тј. када је оптужено за више кривичних дела у једном кривичном поступку, може се десити околност да је оно вољно да призна кривицу за једно дело и да жели да се начини споразум о признању кривице само за то дело. Ту ситуацију руски Законик о кривичном поступку није предвидео.²²

Наредни разлог који се наводи у циљу оспоравања института споразума о признању односи се на саму форму споразума.

Многи аутори наводе да споразум о признању по својој форми подсећа на уговор из грађанског права.

Разлог за то јесте што постоје две стране, и то са једне јавни тужилац или други овлашћени орган који нуди (или прихвата) споразум, који мора да садржи елементе који су предвиђени законом, док је са друге стране окривљени.

Садржина уговора је ствар споразума те две стране у оквирима закона. Након постизања споразума, он се верификује од стране суда. Иако презентован на овај начин, споразум о признању заиста асоцира на класичан уговор, он се свакако не може тако посматрати, што сматрају бројнији други аутори, при чему додају да је јавни тужилац државни орган који штити уставност и законитост. Затим, окривљени је лице за које постоји процесно релевантан степен сумње да је извршило кривично дело или прекршај, а циљ споразума је да поступак оконча признањем окривљеног, без одуговлачења и све то уз одређени степен судске контроле.²³

Последњи од најчешћих аргумената који се наводе у циљу оспоравања института споразума о признању је прилично специфичан, а односи се на лични интерес судије и тужиоца за потврђивање споразума.

За поменути аргумент аутори наводе законодавне околности у Сједињеним Америчким Државама.²⁴

Постојање споразума о признању гарантује судији да његова пресуда неће бити контролисана, односно да не може бити укинута у жалбеном поступку. Поборници овог става наводе да то може бити довољан разлог за судију да прихвати овај начин окончања поступка и да на тај начин смањи своје обавезе, али и да избегне могућност укидања пресуде, што утиче на његову процентуалну ефикасност у смислу потврђених пресуда.

²² Турањанин, Вељко, *Увођење адверсарног система у Русији кроз приказ два најважнија института – пороту и споразум о признању кривице*, Гласник права, Правни факултет Универзитета у Крагујевцу, 2011, преузето са: www.jura.kg.ac.rs/index.php/sr/615.htm 15.10.2015. Цитирано према: Chernyakov, Daniil, *Plea bargain as a tool to combat economic crime*, Russian Law Online, 2010, преузето са: www.russianlawonline.com/content/plea-bargain-tool-combat-economic-crime, 15.10.2015.

²³ Видић, Милица, *Споразум о признању кривичног дела са освртом на упоредноправна решења*, Институт за право и финансије, 2013, преузето са: <http://ipf.rs/sporazum-o-priznanju-krivichnog-dela-sa-osvrtom-na-uporednopravna-resenja/>, 15.10.2015.

²⁴ Миловановић, Милош, *Споразум о признању кривице – pro et contra*, *op. cit.*, стр. 426.

Слично је и са тужиоцем у Сједињеним Америчким Државама јер и у његовом случају услед постизања споразума он има процентуално повећање успешности.

Поменуто се не може применити на све правне системе. Да се прецизира. Изнето се највише односи на правне системе у којима постоји реизбор судија и тужилаца, а који се између осталог, спроводи периодично на основу њихове ефикасности рада.

Закључна разматрања

Споразум о признању прекршаја је релативно млад институт у прекршајном законодавству Републике Србије. Институт је преузет из кривичног законодавства, али и тамошња његова примена исто се подводи под законодавну новину.

Споразумом о признању омогућава се да се у законом предвиђеним околностима брже и ефикасније оконча судски поступак, чиме се постиже знатно процедурално ефикаснији прекршајни поступак, у смисли уштеде времена рада суда, бржег изрицања прекршајне санкције, знатно умањење трошкова поступка и др.

С обзиром да се ради о веома комплексном институту својом применом доводи се у питање улога суда, у смислу да суд поред надзорне функције не утиче на договор између окривљеног и овлашћеног подносиоца захтева приликом преговора о висини и врсти казне те се стога и покреће питање да ли се постиже сврха кажњавања, али и да ли је овлашћени подносилац захтева меродаван да разматра и процењује висину казне или друге прекршајне санкције за конкретни прекршај, док с друге стране посматрано, поред процесне ефикасности и смањења трошкова суда, смањује се оптерећење процесних субјеката али и суда.

На крају овог истраживања који се односио на позитивне и негативне аспеката споразума о признању, може се рећи да је указано на многа и најчешћа питања и проблеме који су се појавили у теорији, али и у пракси.

Стручна јавност своје ставове о оправданости, али и о оспоравању овог института најчешће посматра из угла кривичног права, а много мање из угла прекршаја.

Током ових разматрања најмање анализа се директно односило на питање оправданости овог института. У теоријском смислу он је оправдан, што се и може видети не само кроз то што је законодавац то препознао већ и по његовој дубљој анализи која је приказана.

Оправданост постојања овог института се у потпуности може сагледати након анализе статистичких података, посебно оних који се односе на поврат, али то захтева ново истраживање ове проблематике, чиме нам се отвара простор управо за поменуто.

Литература:

1. Bingulac, Nenad, Malešić, Slobodan, *Komparativni prikaz instituta sporazuma o priznanju prekršaja u Sjedinjenim Američkim Državama, Nemačkoj i Srbiji*, Kultura polisa, br.36, godina XV, 2018, str. 611-622.
2. Brkić, Snežana, *Racionalizacija krivičnog postupka i uprošćene procesne forme*, Pravni fakultet Univerziteta u Novom Sadu, 2004.
3. Bajović, Vanja, *Sporazum o priznanju krivice*, Magistarska teza, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, 2008.
4. Vidić, Milica, *Sporazum o priznanju krivičnog dela sa osvrtom na uporednopravna rešenja*, Institut za pravo i finansije, 2013, preuzeto sa: <http://ipf.rs/sporazum-o-priznanju-krivicnog-dela-sa-osvrtom-na-uporednopravna-reshenja/>, 15.10.2015.
5. Evropska konvencija o ljudskim pravima, Evropski sud za ljudska prava, Savet evrope
6. Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, Sl. glasnik RS, br. 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007 i 104/2009.
7. Zakon o organizaciji i nadležnosti državnih organa u postupku za ratne zločine, Sl. glasnik RS, br. 67/2003, 135/2004, 61/2005, 101/2007, 104/2009, 101/2011 – dr. zakon i 6/2015.
8. Zakonik o krivičnom postupku, Sl. glasnik RS, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013 i 55/2014.
9. Milovanović, Miloš, *Sporazum o priznanju krivice – pro et contra*, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu, vol. 58, br. 2, 2010, str. 415–431.
10. Prekršajni apelacioni sud u Beogradu, Saopštenje za javnost, preuzeto sa: <http://pkap.sud.rs/prekršajni-apelacioni-sud-saopštenja-za-javnost.html>, 07.07.2018.
11. Radulović, Drago, *Efikasnost krivičnog postupka i njen uticaj na suzbijanje kriminaliteta*, u Zborniku „Realne mogućnosti krivičnog zakonodavstva u suzbijanju kriminaliteta“, Udruženje za krivično pravo i kriminologiju Jugoslavije, Beograd, 1997, str. 155–207.
12. Sandefur, Timothy, *In defense of plea bargaining*, *Law regulation*, no. 3, 2003, 28–31.
13. Turanjanin, Veljko, *Uvođenje adversarnog sistema u Rusiji kroz prikaz dva najvažnija instituta – porotu i sporazum o priznanju krivice*, Glasnik prava, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu, 2011.
14. Chernyakov, Daniil, *Plea bargain as a tool to combat economic crime*, Russian Law Online, 2010, preuzeto sa: www.russianlawonline.com/content/plea-bargain-tool-combat-economic-crime, 15.10.2015.
15. Škulić, Milan, *Krivično procesno pravo – opšti deo*, Pravni fakultet Univerziteta u Beogradu, 2007.

INDIVIDUALLY ASPECTS OF JUSTIFYING AND DISPUTES OF THE INSTITUTE OF PLEA BARGAINING OF MINOR OFFENCE

Summary: The existence of legal preconditions under which circumstances it is possible to conclude plea bargaining in addition to the elements related to the will of the parties to conclude an agreement, reflected through the initiation of negotiations, accepting misdemeanor responsibilities and reaching an agreement on the amount and type of misdemeanor sanction, raises many questions of the professional public which relate to justifying or challenging this positive law institute. The aim of this research is to point out and consider some of the positive and negative aspects of the plea bargaining that have arisen

both from theoretical and practical considerations of this issue, although the expert public often views its views on justification, but also on the controversy of this institute from the angle of the criminal rights, and much less from the angle of the violation. The work is essentially divided into two parts that directly derive from the very name of this research, all in order to achieve a complete focus

Key words: plea bargaining, positive-legal prediction, justification of existence, denial of existence

